

Fejlesztések és beruházások a szegedi egyetemen az 1920-as, 30-as években

Napjainkban nagyszabású egyetemi építkezés folyik az Ady téren: a Tanulmányi és Információs Központ előre láthatóan egy év múlva megnyithatja kapuit. Utoljára valamikor a 20. század második és harmadik évtizedeiben láthatott Szeged városa hasonlóan látványos beruházásokat megvalósulni.

Az 1872-ben alapított kolozsvári M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem – rövid pesti kitérőt követően – 1921-ben menekül Szegedre, ezáltal megvalósulni látszott a város több évszázados vágya egy felsőfokú oktatási intézmény itteni megindítására. A kezdet azonban – mint látni fogjuk – ezúttal sem megy simán.

Az egyetem főépülete a Királyi Ítéltábla kétemeletes palotája lett, s 1921. szeptember 27-én *Menyhért Gáspár* rektor megnyitotta az egyetemi tanács első szegedi ülését. *Gróf Klebelsberg Kunó* vallás- és közoktatásügyi miniszter (1922-31) Szeged országgyűlési képviselője is volt, és az alföldi egyetemeknek nagy szerepet szánt a vidék kulturális fölemelkedésében. A négy szegedi kar (jogi, orvosi, matematikai-természettudományi, valamint bölcsészettudományi) elsősorban anyagi nehézségekkel küszködik már ekkor is. 1929-ben például ugyan felállítják a statisztikai és közgazdasági tanszéket, azonban továbbra is hiányzik az igényeket kielégítő, megfelelő könyvtár. Illetve van „szétszórva” jó hetvenezer könyv, de azok elavult másodpéldányok, ráadásul se hely, se hozzáférhetőség nem áll rendelkezésre. Tetézi a gondokat a város

kialakuló közönye: jól prosperáló cégek (mint az akkor már több mint fél évszázada működő Pick) „felejtetik el” támogatni az intézményt, mi több, még a megszűnés réme is fenyeget.

Némi reményt az jelent, hogy a katolikus egyház fejleszteni akar, mégpedig a protestáns debreceni egyetem ellenpólusává tenni a szegedi tudományegyetemet.

Az 1920-as évek közepére lassan megindul a fejlődés: 1926 nyarán határozatot hoznak a Tisza jobb partján felállítandó klinikaépületről, amit biztossá tesz a most már rendszeres anyagi támogatás ténye is. Ugyanezen év október 5-én már le is teszik az alapkövet a mai Gyermekklinika helyén (1930. okt. 25-én pedig már a zárókövet emelik be a helyére), sőt Szeged városa is felajánlja segítségét, amikor átadja az egyetem részére a megszűnt vasúti leszámoló hivatal épületét a mai BTK főépülete). Az 1929-1933-ig tartó világgazdasági válság természetesen az oktatásban is érezteti

hatását: tanszéki létszámokat apasztanak le, intézeteket zárnak be, sőt újból kérdéses lesz a 2200 hallgatóval rendelkező egyetem léte. Eközben hullámvölgyszerű a fejlődés, de a negatív események mellett azért kibővítik a szemészeti klinikát, később fölépül az elme- és ideggyógyászati klinika is. Az egyetemen neves professzorokat találunk, melyek közül a teljesség igénye nélkül megemlíthetjük *Sík Sándor*, *Márki Sándor*, *Apáthy István*, *Riesz Frigyes*, *Buza László*, *id. Jancsó Miklós*, *Rusznayák István* vagy *Szent-*

Györgyi Albert nevét. S hogy a hallgatókról is szót ejtsünk: itt végzi, majd szakítja meg tanulmányait a magyar irodalom egyik legnagyobb hatású költője, *József Attila*.

Az egyetemnek reprezentatív környezetben kell működnie, határozózzák el az illetékesek, így az alföldi város szívében egy olasz piazzát idéző árkádsoros teret építenek föl. A központban a Fogadalmi templom áll. *Rerrich Bélát*, a neves építész irányítja a barokk-klasszicista Templom tér átépítését. Az új Dóm köré települ többek között a fizikai, a kémiai, a gyógyszer-tani és az élettani intézet, a tér másik oldalára pedig a papnevelő intézet és annak kollégiuma kerül. Mindközben az egyetemi könyvtár fölépítése csak terv marad az alkalmi könyvadományok ellenére. 1929 februárjában azonban már bemutatják az egyetemi tanácsnak az új, 450 személyes Horthy-internátust, s 1930-ra elkészül a mai BTK-épület átalakítása is. A nemzetközi kapcsolatok javulását jelzi 1927-ben a jugoszláv-szerb lektorátus létesítése, egy évvel később pedig lehetővé teszik, hogy a nők is magántanári címet kaphassanak. A számos kulturális egyesület (például a Diákasztal vagy a Mensa Academica) a hallgatói mozgalom fejlődésének a példái, de említhetjük az infrastrukturális újdonságokat is: 1932 októberére megnyílik a Luther Otthon a Nemes takács utcában, húsz szegénysorsú egyetemi hallgató számára, a Kárász utcán pedig a Bethlen Gábor Diákkotthon.

1932. november 9-én az egyetem már a 60. évfordulóra emlékezik, egyre több szervezet keretében. Megalakul a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma, amely egyebek mellett irodalmat közvetít, s tagjai között tudhatja többek között *Radnóti Miklóst*, aki 1930 és 35 között folytatja tanulmányait a szegedi bölcsészkaron. Említésre érdemes még az Egyetembarátok Egyesülete, amely a várossal való kapcsolatokat értékeli. 1937 szeptemberében az egyetem tanácsulése programcélként tűzi ki az intézménynek az ország második számú magyar egyetemévé való fejlesztését, ami együtt jár újabb tervek (a már említett idegklinikai építése) kigondolásával. A technikai fejlesztések közben olyan neves személyiségeket avatnak díszdoktorrá, mint az 1937-ben Nobel-díjat elnyert Szent-Györgyi Albert, de *Móra Ferenc*, Klebelsberg Kunó kultuszminiszter (aki sikeresen szorgalmazza Szeged kulturális „erősítését”), *Bethlen István* vagy *Fadrusz János* szintén bekerül ebbe a névsorba. Az eredményeket természetesen anyagi adományok is elősegítették: a magyar revízió egyik fő támogatója, a brit *Lord Rothermere* százezer pengős összeget adományoz, de ilyen juttatás egy tízezer pengős alapítvány is, mely egy kiválasztott, kiemelkedő tehetségű szegedi hallgató jutalmazását vállalja föl.

Az 1940. aug. 30-án kelt bécsi döntés után ismét válaszút elé kerül a M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem. Észak-Erdély Magyarországhoz való visszatérése lehetőséget teremtett a Szegeden „ideiglenesen” elhelyezett univerzítás Kolozsvárra történő visszatelapulásához. Az egyetem gyakorlatilag kettészakad: az 1940. évi XXVIII. tc. létrehozza a M. Kir. Horthy Miklós Tudományegyetemet, míg a Ferencz József Tudományegyetem

visszatér a kincses városba. Az újonnan létrehozott egyetem rektora nem kisebb személyiség lesz, mint a diákok körében rendkívüli népszerűségnek örvendő, az 1937-ben Nobel-díjjal kitüntetett világhírű tudós, Szent-Györgyi Albert.

Összeállította: Molnár Gábor és
Haág Zalán István

Forrás: Márki Sándor: *A m. kir. Ferencz József Tudományegyetem története. 1872-1922. Szeged, 1922.* Devich Andor: *A Szegedi Tudományegyetem története 1921-1944., I. kötet. JATE Kiadó, 1990, Martonyi János-Ruszoly József: A JATE története. A Szegedi Tudományegyetem múltja és jelene. Szeged, 1999.*

A DIÁKOK TAXIJA!

RÁDIÓ TAXI

Törzsutasainknak
ajándékakciók!

RÁDIÓ TAXI
SZEGED
480-480

RÁDIÓ
480-480

SZEGEDEN LEGOLCSÓBBAN!

20/3 480-480

Használd a mobilod!